

Eskal Herriko MGI, EHuko Garapenerako Lankidetzeta Bulegoaren laguntzarekin

Prestakuntza unitate semipresentzialaren irakaskuntza plana

Plan Docente de la Unidad Formativa semipresencial

Garapena, Lankidetzeta eta Trantsizio Ekosozialerako Teknologiak

Desarrollo, Cooperación y Tecnologías para la Transición Ecosocial

2021-2022 Ikasurtea

Gizartea eraldatzeko eta pentsamendu kritikorako interesa duten esparru zientifiko-teknologikoko pertsonentzat prestakuntza-proposamena. Una propuesta de formación para las personas del ámbito científico-tecnológico interesadas en la transformación social y el pensamiento crítico.

- **Parte hartzaile kopurua:** 15
- **Iraupena:** 3 hilabete
- **Dedikazioa guztira:** 75 ordu (hautazko 3 ECTS kredituren baliokidea)
 - 32h presentzial (24 aurrez aurrekoak eta 8 online), online bidezko 8 talde lan ordu eta 35h banakako lan ez-presentzial.
- **Ikastaroaren hizkuntza:** gaztelera eta euskara (erraztasunak emango dira ulermen arazoak dituztenentzat)

Irakasle taldea: Bizkaiko jendarte zibileko eta lankidetzako erakundeetako hainbat ordezkariak parte hartuko dute.

Aurkezpena

Aurten, berriz ere, **Garapena, Lankidetzaren eta Trantsizio Ekosozialerako Teknologia** buruzko mintegia antolatu dugu, XXII. edizioan gaude jada.

Saioren bitartez, Trantsizio Ekosozialerako eta Garapenerako Lankidetzari buruzko oinarrizko elementuak ematea da mintegiaren planteamendua eta, aldi berean, eremu lokalean eta globalean dauden desberdintasunen panoramari buruzko kontzientzia kritikoa sustatzea.

Hori lortzeko, mintegian Bizkaiko jendarte zibileko eta lankidetzako erakundeetako hainbat ordezkari parte hartuko dute, **parte hartzeko eta eztabaidatzeko** metodologiak dituzten saioak planteatuz.

Ikastaroa **garapenerako lankidetzarekin lotutako oinarrizko ezagutzak eskuratzeko interesa duten edozein pertsoneri zuzenduta** dago, eta karrera zientifikoetako ikasleentzat interes berezikoak diren saioak eskainiko ditu, baldin eta Gradu edo Master Amaierako Lana Giza Eraldaketarekin lotutako arloetan egin nahi badute.

XXII. edizioa 2021ko azken hiruhilekoan egingo da, **urriaren 8tik abenduaren 17ra**, ostiral guztietako arratsaldeetan. Saio horiez gain, ibilbide ekologiko bat egingo da Artxandan zehar, eta ekonomia sozial eta solidarioko beste ibilbide bat Bilbon zehar, jardunaldietan landutako zenbait gai sakontzeko eta integratzeko.

Irakaskuntza plan hau honako atal hauetan dago egituratuta:

Aurkibidea

Helburuak	3
Edukiak	5
Gaitasunak	5
Lan metodologia	6
Programazioa	6
Ebaluazioa eta ziurtagia	8
Bibliografia	9
Estekak	10

2. helburua: 1.go helburuko planteamenduak aberastea pentsamendu kritikoaren korrante desberdinek eskaintzen dizkiguten ekarpenekin, hainbat diskurtso antisistemikotik problematikak ikusaraziz eta proposamenak eginez.

Feminismoak, ekologismo soziala, sexu- eta genero-aniztasuna, pentsamendu dekoloniala ... proposamen politikoak, pentsamendu akademikoa eta gizarte-aktibismoa dira, bizi dugun errealitatearen konplexutasunari erantzute laguntzen digutenak. Ezin dugu egungo sistemari alternatibak eraikitzeko asmorik izan, pentsamendu kritikoaren korrante hauek eskaintzen dizkiguten ekarpenez ahaztuta. Horregatik, nagusi den paradigma zalantzan jarriko duten eta deseraiki behar ditugun botere/zapalkuntza harreman batzuk adieraziko dituzten espazioak eskaintzearen aldeko apustua egiten dugu.

Pentsamendu kritikoaren korrante horietara hurbiltzen lagunduko diguten saioak honako hauek dira:

- Giza Eraldaketarako Hezkuntza (pedagogia alternatiboak)
- Feminismoek ekonomiari egindako ekarpenak: ikusezina plazaratuz
- Generoa eta sexu-aniztasuna
- Ekonomia ekologikoa eta sistema hegemonikoaren mugak
- Gizarte-eraldaketaren zerbitzurako partaidetza-prozesuak

3. helburua. Eraldaketa soziopolitikorako espazioak eraikitzen ari diren esperientziak ikusaraztea, herritar kritiko eta aktibo gisa dugun eginkizunari interpelazioa eginez.

Diagnostiko kritikoa egiten ez badugu dagoeneko martxan dauden alternatibak ikusarazteko apustu sendoa egin gabe, ezkortasun geldiarazle batean murgiltzeko arriskua izango dugu. Horregatik, ildo honetan, ikasturtean aztertutako esparruetan itxaropen- eta eraldaketa-espazioak daudela erakusten ari diren kolektiboen eta ekimenen arteko azterketa eta elkarriketa sustatuko da.

Burujabetzak eraikitzen (teknologikoa, energetikoa, elikagaiena eta urarena) Ekonomia Sozial eta Solidarioaren alternatibetara hurbiltzera, sustatzaileekin harreman zuzena izatea sustatuko da, aldaketarako subjektu aktibo gisa onar gaitezen bultzatuz.

Honako saio hauetan landu ahal izango da ikuspegi hori:

- TETei lotutako lankidetzaren proiektuen kasu praktikoak
- Komunikazioa, ondasun komunak eta ingurumen-gatazkak
- Bioeraikuntza eta permakultura: Anamnese proiektua
- Burujabetza teknologikoa
- Burujabetza energetikoa
- Gizarte Ekonomiaren eta Ekonomia Solidarioaren Ibilbidea
- Gizarte Eraldaketarako Gradu Amaierako Lanak
- Ibilbide ekologikoa Artxandatik

Edukiak

Azaldu bezala, ikastaroaren edukiak hiru modulu tematikotan banatua daude azaldutako ildoetara jarraiki. Ondoren, ikastaroaren mintegiak eta ildoak aurkezten dira.

1. Taula: Ikastaroaren edukiak

1. go ildoak: Garapena, Lankidetzaren eta Trantsizio Ekosozialerako Teknologia
1.1 Garapenaren teoriak: giza garapenaren hastapenetaraino bidaia
1.2 Nazioarteko lankidetzaren emantzipatzaileentz
1.3 Nazioarteko elkatasuna: estrategiak, borroak eta erresistentziak
1.4 Pobreziaren eta desberdintasunen egiturazko oinarriak mundu globalizatu batean
1.5 Trantsizio Ekosozialerako Teknologia
2. ildoak: Pentsamendu kritikoak
2.1 Giza Eraldaketarako Hezkuntza (pedagogia alternatiboak)
2.2 Feminismoek ekonomiari egindako ekarpenak: ikusezina plazaratuz
2.3 Generoa eta sexu-aniztasuna
2.5 Ekonomia ekologikoa eta sistema hegemonikoaren mugak
2.6 Gizarte-eraldaketaren zerbitzurako partaidetza-prozesuak
3. ildoak: beste mundu posible batzuetarako alternatibak
3.1 TETei lotutako lankidetzaren proiektuen kasu praktikoak
3.2 Komunikazioa, ondasun komunak eta ingurumen-gatazka
3.3 Bioeraikuntza eta permakultura: Anamnese proiektua
3.4 Burujabetza teknologikoa
3.5 Burujabetza energetikoa
3.6 Gizarte Ekonomiaren eta Ekonomia Solidarioaren Ibilbidea
3.7 Gizarte Eraldaketarako Gradu Amaierako Lanak
3.8 Ibilbide ekologikoa Artxandatik

Gaitasunak

Ikastaroan zehar ondorengo gaitasunak landuko dira:

1. Garapen kontzeptuaren bilakaera eta egungo eztabaiden ezagutza.
2. Mundu globalizatuan ezberdintasunen egitura ezagutzeko jasangarritasunera ikuspuntu globaletik hurbiltzeko Nazioarteko Lankidetzaren eta Nazioarteko Elkatasuna tresna erabilgarri gisa ulertzea.
3. TET kontzeptuari hurbiltzea
4. Aldaketa sozialarekin bat datozen ikuspegi kritiko batzuen oinarriak ezagutzeko, Trantsizio Ekosozialerako Teknologien azterketa eta bultzada sustatzeko.
5. Gizarte jasangarri, bidezko eta integratzaileagoak eraikitzen laguntzen duten eta TETetik sustatuak diren alternatiba praktikoetara hurbiltzea.

Lan metodologia

Gure ikaskuntza-prozesuetan subjektu aktibo gisa onartzen gaituzten metodologia parte-hartzaileen aldeko apustua egiten dugu. Gure ustez, garrantzitsua da klase magistraletik ateratzen diren formatuekin esperimendatzea, aldendu nahi dugun banku-hezkuntzako eredu bati lotuagoa dena.

Taldearen aurretiko ezagutzak ezagutzeko espazioak irekitzea, edukiak bizitako esperientziekin edo hurbileko errealitateekin lotzeko, elkarrekin eraikitzeke elkarriketak egiteko... noranzko bakarreko dinamiketarik irteteko aukera ematen digu, eta ikaskuntza esanguratsuak eta testuinguruan kokatutakoak lortzeko aukera ematen digu.

Jakin badakigu 1 edo 2 ordu ez dela denborarik egokiena ezagutzaren eraikuntza kolektiboko espazioak eskaintzeko, eta espazio birtualek konplexuagoa egin dezaketela metodologia parte-hartzaileen erabilera. Hala ere, parte-hartzea, hausnarketa kolektiboa eta entzute aktiboa protagonista nagusi izango diren metodologiak probatzeari ekiteko aukera bat izan daitekeela uste dugu.

Gune digitaletan parte hartzea erraztu dezaketen tresnaren bat eskaini ahal izateko, mintegia hasi aurreko prestakuntza laburra prestatuko dugu.

Aurten mintegia modu erdi-presentzialean egingo da, hau da, saioak aurrez aurre eta online (Jitsi plataformaren bidez) egingo dira eta, era berean, landa-irteera bat eta ibilbide bat bultzatuko ditugu. Aurrez aurreko saio bakoitza ordu bikoia izango da eta online saioak berriz, ordubetekoak izango dira.

Hori horrela, **saio birtualak hurrengo astean zehar egiteko zereginen batekin osatzea proposatzen da**. Badakigu lanak zuzentzeak mintegiko irakasleek egingo luketena baino lan-karga handiagoa dakarrela (banakakoak zein taldekoak izan), beraz, ISF-MGI taldeko talde teknikoa arduratuko ginatke horiek berrikustez. Hala ere, denok gustura egoteko moduko beste formula batzuk ere posible izango lirateke.

Programazioa

2. Taula: Ikastaroaren programazioa

Data	Presentzial / online	Ordua	Izenburua	Hizlaria	Erakundea
08/10/2021	Presentzial	16-18	Sarrera	Pepe Ruiz eta Arrate Zelaia	MGI - ISF
			Garapenaren teoriak: giza garapenaren hastapenataraino bidaia	Iker Zirion	Hegoa Institutoa
		18-20	Nazioarteko lankidetzaren emantzipatzaileentz	Eneko Calle	Elkartasuna Eraldatuz

Data	Presentzial / online	Ordua	Izenburua	Hizlaria	Erakundea
15/10/2021	Online	17-18	Nazioarteko elkartasuna: estrategiak, borrokak eta erresistentziak	Julia Martí Comas	OMAL - Paz Con Dignidad
		18-19	Pobreziaren eta desberdintasunen egiturazko oinarriak mundu globalizatu batean	Marra Ngom	Médicos del mundo
22/10/2021	Presentzial	16-18	Trantsizio Ekosozialerako Teknologiak	Joseba Sainz de Murieta	EHU - UPV & MGI - ISF
		18-20	TETe lotutako lankidetzeta-proiektuen kasu praktikoak	Cruz Velis	ADES - Santa Marta
05/11/2021	Online	17-18	Giza Eraldaketarako Hezkuntza (pedagogia alternatiboak)	Pepe Ruiz Osoro	MGI - ISF
		18-19	Gizarte Eraldaketarako Gradu Amaierako Lanak	Maitane (feminismo eta genero masterra) Irene (Energia berriztagarrien gradua)	MGI - ISF
Larunbata 23/10/21	Presentzial	Goizez	Ingurumena eta jasangarritasuna. Ibilbide ekologikoa Artxandatik	Edu Renovales	Ekologistak Martxan
12/11/2021	Presentzial	16-18	Feminismoetatik ekonomiari ekarpenak: ikusezina plazaratuz	Zalao Pérez	REAS Ecosolfem
		18-20	Generoa eta sexu-aniztasuna	Fernando Altamira	Incyde
19/11/2021	Online	17-18	Komunikazioa, ondasun komunak eta ingurumen-gatazkak	Mari Ángeles Fernández	desplazados org
		18-19	Bioeraikuntza eta permakultura: Anamnese proiektua	Erika Yurre	Anamese
26/11/2021	Presentzial	16-18	Ekonomia ekologikoa eta sistema hegemonikoaren mugak	Zehazteke	Gune Ekosozialista
		18-20	Gizarte-eraldaketaren zerbitzurako partaidetza-prozesuak	Cony Carranza	Munduko Emakumeak
10/12/2021	Online	17-18	Burujabetza teknologikoa	Ondiz Zarraga	Deustuko Unibertsitatea
		18-19	Energia burujabetza	Energéticas - ISF	MGI - ISF
17/12/2021	Presentzial	16-18	Gizarte Ekonomiaren eta Ekonomia Solidarioaren Ibilbidea	Hainbat	Hainbat
		18-20	Balorazioa eta itxiera	Pepe Ruiz eta Arrate Zelaia	MGI - ISF

Ebaluazioa eta ziurtapena

- **Saio aurretiko materialak (hautakoa):**

Askotan, saio batek ia ez du behar adina denbora ematen landuko dugun gaiari buruzko edukiak eta oinarriko hausnarketak landu ahal izateko. Alde horretatik, saioaren aurreko eta ondorengo uneak aprobetxatzera animatu nahi zaituztegu, ikasgelan azaletik jorratu ahal izan diren gaietan sakontzea erraztuko duten materialak eta jarduerak taldeari partekatzen.

Astebete lehenago, egokitzen jotzen diren alde aurreko irakurketak edo jarduerak bidali daitezke, taldea saioan landuko duen gaiarekin harremanetan jar dadin.

Nahiz eta jakin badakigun beti dagoela alde aurreko materialak berrikusiko ez dituen jendea, gehiago ikertzeko eta eskaintzen diren erreferentzia batzuk berrikusteko interesa izango duten pertsonengan ere zentratzearen aldeko apustua egiten dugu. Jakitun izanik hautakoa dela eta taldeko kide bakoitzaren borondatearen arabera dela, uste dugu puntu hau elikatzen duten materialek gure prestakuntza-proposamena aberasten lagunduko dutela.

- **Online Saio ondorengo lana (nahitaezkoa):**

Gainera, online saio ostean, **taldean ikasgelatik kanpo jarduera bat egitea eskatzen da**, (zeregin hori baliagarria izan daiteke hautazko kredituak lortu nahi dituztenei orduak betetzen laguntzeko).

- **Kurtso bukaerako lana (nahitaezkoa):**

Parte-hartzaile bakoitzak, klasera joateaz eta gaiari buruzko alde aurreko informazioa irakurtzeaz gain, azken lana egin beharko du. Lanak ikastaroaren antolakuntzak ebaluatuko ditu. Gaiak irakasgaiekin zerikusia izango dute, gai askeak izan daitezke edo hizlariak proposatutakoak. Bakarka edo gehienez 3 pertsonako taldeetan egiten ahalko da. Lan guztiak, onartu ondoren, MGiren blogera igo ahal izango direlarik.

Lanaren formatua hauetako bat izan daiteke:

- Bideoa: 3-4 min + Azalpena
- Testua: blog formatua, 1000 hitz gutxi gora behera
- Kartela: pdf formatuan + azalpena
- Argazkiak: 4-6 deskribapenekin + azalpena

Lanak aurkezteko azken eguna 2021ko abenduaren 31a da.

Prestakuntza gaindituz gero, UPV/EHUko Zientzia eta Gizarte Garapenerako eta Transferentziako Errektoreordetzak, Garapenerako Lankidetzarako Bulegoaren bitartez, 3 ECTS kreditu onartzeko ziurtagiria emango du, graduako ikasketen aukerako kredituekin

baliozkotu daitezkeenak. Hala ere, graduako ikasle bakoitza arduratuko da bere ikastetxean (Eskolan edo Fakultatean) kreditu horien baliozkotzea kontsultatzeaz eta kudeatzeaz.

Bibliografía

- BENERÍA, Lourdes: *Género, desarrollo y globalización*. Editorial Hacer, Barcelona, 2005.
- BERMEJO, Roberto: *Manual para una economía sostenible*. Los libros de la Catarata, Madrid, 2011.
- CARPINTERO, Oscar y RIECHMANN, Jorge: *Pensar la transición: enseñanzas y estrategias económico-ecológicas*. Revista de Economía Crítica, 16: 45-107, 2013.
- DE SOUSA SANTOS, Boaventura: *Conocer desde el Sur*. CLACSO, CIDES-UMSA, PLURAL Editores, 2008.
- EDDO-LODGE, Reni: *Por qué no hablo con blancos sobre racismo*. Ediciones Península, Barcelona, 2021.
- FRASER, Nancy: *Las contradicciones del capital y los cuidados*. New Left Review, n.o 100: 111-32, 2016.
- GARVEY, James: *La ética del cambio climático*. Proteus Ed, Cánoves i Samalús, 2010.
- HANS, Jonas: *El Principio de Responsabilidad: ensayo de una ética para la civilización tecnológica*. Herder, Barcelona, 1995.
- HARVEY, David: *El nuevo imperialismo*. Akal, Madrid, 2004
- HERRERO, Yayo; PASCUAL, Marta; GONZALEZ REYES María & GASCÓ Emma: *La vida en el centro: voces y relatos ecofeministas*. Libros en Acción, Madrid, 2019.
- NUSSBAUM, Martha: *Las fronteras de la justicia. Consideraciones sobre la exclusión*. Paidós, Barcelona, 2007.
- PEREZ OROZCO, Amaia: *Subversión feminista de la economía*. Sociología del trabajo, nº83, 2015.
- PIKETTY, Thomas: *El capital en el siglo XXI*. Fondo de cultura económica de España. Madrid, 2014.
- POGGE, Thomas: *La pobreza en el mundo y los derechos humanos*. Alianza, Madrid, 2005.
- TURIEL, Antonio: *Petrocalipsis. Crisis energética global y cómo (no) la vamos a solucionar*. Alfabeto, Madrid, 2020.
- WEIL, Simone: *Reflexiones sobre las causas de la libertad y de la opresión social*. Trotta, Barcelona, 2015.

ZABALO, Patxi: *¿El mundo en la disyuntiva entre desarrollo humano y globalización neoliberal?*, en Luis Mª Naya (coord.): La educación para el desarrollo en un mundo globalizado. Erein, Donostia, 2003.

Estekak

Agencia Internacional de la Energía: www.iea.org

ASPO (The Association for the Study of Peak Oil and gas): www.peakoil.net

Banco Mundial: www.bancomundial.org

Center for Advancement of the Steady State Economy: www.steadystate.org

Comisión Mundial de la Energía: www.worldenergy.org

Comparative Research Programme on Poverty <http://www.crop.org/>

Dpto. de Medio Ambiente del Gobierno Vasco:

<http://www.ingurumena.ejgv.euskadi.net/r49-579/eu/>

EUROSTAT: <http://www.europa.eu/eurostat>

EUSTAT: www.eustat.es

FAO, Organización de Naciones Unidas para la Agricultura y la Alimentación: www.fao.org

FMI, Fondo Monetario Internacional: www.imf.org

Front line defenders <https://www.frontlinedefenders.org/>

INE: www.ine.es

Life Cycle Initiative (UNEP): <https://www.lifecycleinitiative.org/>

ODG, Observatorio de la Deuda en la Globalización: www.odg.cat/es

OMAL, Observatorio de Multinacionales en América Latina: www.omal.info

OMC, Organización Mundial de Comercio: www.wto.org

ONU, Departamento de Asuntos Económicos y Sociales: World Economic and Social Survey: www.un.org/development/desa/es

OPEP, Organización de Países Exportadores de Petróleo: www.opec.org

OXFAM: www.oxfam.org/es

OCDE, Organización para la Cooperación y el Desarrollo Económico: www.oecd.org

OIM, Organización Internacional para las migraciones: www.iom.int

PNUD, Programa de Naciones Unidas para el Desarrollo: www.undp.org

PNUMA, Programa de Naciones Unidas para el Medio Ambiente: <http://www.pnuma.org>

Pobreza crónica <https://www.chronicpoverty.org/>

Red del Tercer Mundo: www.redtercermundo.org.uy

UNCTAD, Conferencia de Naciones Unidas sobre Comercio y Desarrollo: www.unctad.org

UNIDO, Organización de Naciones Unidas para el Desarrollo Industrial: www.unido.org

UNDP Inclusive growth <http://www.ipc-undp.org/>

The oil crash <https://crashoil.blogspot.com/>

WEO (World Energy Outlook): www.worldenergyoutlook.org